

DOI: 10.5281/zenodo.1491350

УДК 35.078.7

*Вербицький О. В., аспірант, НУЦЗУ, м. Харків,
Помаза-Пономаренко А. Л., к.держ.упр., НУЦЗУ, м. Харків*

*Verbitskiy O., PhD Student, National University of Civil Protection of Ukraine,
Kharkiv,*

*Pomaza-Ponomarenko A., PhD in Public Administration, Head of the Department
on Problems of State Security, National University of Civil Protection of Ukraine,
Kharkiv*

СТАН ФУНКЦІОНУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ В УМОВАХ СУСПІЛЬНОЇ ТРАНС- ФОРМАЦІЇ В УКРАЇНІ

STATE OF FUNCTIONING OF PUBLIC ADMINISTRATION OF SOCIAL DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF SOCIAL TRANSFORMATION IN UKRAINE

Досліджено стан функціонування державного управління соціальним розвитком в умовах суспільної трансформації в Україні. Науково обґрунтовано напрямки його розвитку.

Ключові слова: державне управління, механізми, соціальний розвиток, суспільна трансформація.

The state of functioning of public administration of social development in conditions of social transformation in Ukraine are analysed. The directions of its development are grounded.

Keywords: public administration, mechanisms, social development, social transformation.

Постановка проблеми. Інноваційний соціальний менеджмент здійснюється на якісно більш високому науковому рівні, що викликано потребами суспільства, умовами і цілями системної трансформації. Інноваційний соціальний менеджмент в умовах трансформації набуває інституціонального, публічного характеру, тобто «змішаного товариства». Процес інституціоналізації даного виду менеджменту розвивається швидкими темпами, тому так важливо дослідити його стан розвитку в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Визначенню та розв'язанню проблем управління соціальним розвитком (на загальнодержавному, регіональному й організаційному рівнях) присвячені наукові роботи вітчизняних і закордонних учених С. Белая, А. Волинчука, А. Дегтяра, С. Домбровської,

Ю. Древалю, С. Майстра, К. Петракової, В. Садкового, В. Скуратівського, В. Узунова та ін. [1–3].

Постановка завдання. Не применшуючи надбань зазначених науковців, відзначимо, що потребує комплексного аналізу стан функціонування державного управління соціальним розвитком в умовах трансформації суспільства в Україні, урахувавши засади інноваційного менеджменту, що й становить мету нашої статті.

Виклад основного матеріалу. Останні 27 років розвиток інноваційного соціального менеджменту в Україні протікає в специфічних умовах, які не могли не чинити вплив на даний процес. З моменту проголошення незалежності країна піддавалась значному соціальному експерименту, у рамках якого державні службовці виконують роль соціальних менеджерів-інноваторів. Вони здійснюють інноваційну діяльність на мікро-, мезо- та макрорівнях щодо методів та засобів державного управління за напрямком становлення публічного адміністрування, а саме: інноваційні організаційні форми взаємодії держави та суспільства.

Така інноваційна соціальна діяльність державних службовців України має як позитивні, так і негативні результати та наслідки для окремих соціальних груп, страт і суспільства в цілому [3]. До першого відносяться плановість, державне управління, всебічність, рівність, справедливість, безкоштовність або дешевизна більшості соціальних послуг, а другий – низький рівень фінансування соціальних проектів та послуг, усе більше залучення міжнародної допомоги у вирішенні питань щодо їх надання, відсутність необхідних умов для приватної ініціативи, бюрократизм у реалізації соціальних проектів, політизація та інше [1]. Динаміка розвитку організаційних форм інноваційних процесів у досліджуваній предметній області обумовлена «еволюцією» розвитку інноваційної сфери. Процес політичного, соціально-економічного, науково-технічного та промислового розвитку країни після проголошення незалежності і до цього часу закономірно впливав і впливає на зміни в системі державного управління, а також на форми та методи роботи приватних інститутів (організацій, підприємств і установ), що створюють «нове». Уважаємо, що в історії розвитку вітчизняних організаційних форм інноваційних процесів можна виділити такі етапи:

– 1990 – 1996 рр. – становлення руху НОТ та соціального менеджменту в умовах автономії колективної форми власності та її відділення від державної, а також конкуренції при збереженні провідної ролі державного регулювання (див. Декларацію про державну самоврядування України, Закон України «Про власність» та Конституцію України [5]);

– 1997 – 2003 рр. – актуалізація цивілізованих ринкових відносин, закріплення приватної власності на землю, повсюдного використання непрямих методів державного управління (див. Земельний і Цивільний кодекси України [там само]);

– 2004 – 2010 рр. – господарська реформа, спрямована на ефективність

інноваційної діяльності, а також оптимізацію системи державного управління в частині центральних органів влади (див. Господарський кодекс України та Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» [там само]);

– 2011 – 2014 рр. – рухи наукової організації праці, розвиток перехідних форм інноваційної діяльності, а також реформи, передбачені Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, ратифікованої відповідним законом (див. Закон України «Про ратифікацію Угод про асоціацію між Україною, з одного боку, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 16 вересня 2014 року № 1678-VII [там само]);

– 2015 р. – по теперішній час – розвиток 62 реформ, які передбачають передачу повноважень з «Центру» в «Регіони», реформу управління державною владою, впровадження та розповсюдження е-урядування та ін. (див. Указ Президента України "Про стратегію сталого розвитку "Україна–2020"»).

Справедливим убачається виділення основних типів організаційних форм, у межах яких розвивалася інноваційна діяльність та соціальний менеджмент її, а саме: 1) науково-дослідні інститути та лабораторії; 2) відомчі організації в області НОТ та управління; 3) раціоналізаторські органи органів і підприємств; 4) громадські організації; 5) центральними органами, що керують усіма рухом за НОТ та управлінням, що грають роль адміністративно-координаційного центру [2].

В Україні досягнуті певні результати системної трансформації, а саме: змінилися економічні основи суспільства, політичні та державні системи, відбулося лібералізація суспільної середовища, наявні зміни у сфері соціально-духовних цінностей та пріоритетів. При цьому багато явищ та процесів у українській суспільстві характеризуються, як кризові. Так, в Україні, за даними Держкомстату, доля бідних становить 25%. Збільшується поляризація рівня життя. У мешканця міста Київ рівень доходів в 4-5 разів вище, ніж у цілому по країні. Доходи найбагатших жителів країни в десятки разів перевищують доходи бідних. Якщо на початку 90 рр. ХХ століття в нашій країні різниця в оплаті праці склала 3,3 рази, то в сучасній Україні вона стала стрімко зростати і зараз перевищує 30-тикратне співвідношення [3].

Відзначимо, що у 2/3 українського населення ресурсів сімейного бюджету достатньо лише для щоденних необхідних потреб, тільки третина населення може дозволити собі планувати надміру великі витрати. У сучасних трансформаційних умовах реалізації інноваційних процесів соціальний настрій населення України, як «стабільний», оцінюють 45% опитаних у межах моніторингу громадської думки, що проводяться Соціологічною групою «Рейтинг», а як «напружений» – 33%, 10% респондентів відчувають острах, і лише 5% – задоволеність від життя в умовах реформування в межах трансформації української суспільства. 20,9% опитаних у липні 2018 р. були «за» зупинення реформ, 36% – за їх продовження, а 43% – вагаються у своїй відповіді [6].

Отже, для українців здійснювані перетворення – це звичний стан сучасного періоду розвитку, від якого вони чекають, насамперед, позитивних змін. Процеси адаптації є сильнішими від процесів дезадаптації в умовах трансформації української суспільства. Однак адаптаційні процеси розвиваються нерівномірно. Одні соціальні спільноти вони майже не зачіпають, а інші активно адаптуються до реформ (залежно від статі, віку, освіти тощо). Нерівномірність даного процесу полягає і в тому, що значна частина населення знаходиться в суперечливому стані: адаптована до однієї реформи (позитивні аспекти) і непристосована до інших (негативні аспекти реформ). Успіх реформ залежить від протидії негативним факторам реформ на всіх рівнях, усіх елементів структури суспільства.

Трансформаційний процес виявляє себе як мистецтво державного управління в перехідний період, від його умілого використання залежить соціальна безпека «для» населення і «з його боку». *Український Уряд, Президент і Парламент несуть відповідальність перед ним (як у мирний час, так і в період воєнного чи надзвичайного стану), що потребує підтримки з боку суспільства, яка в умовах свободи, гідного рівня життя та стабільності є гарантією від різних кризових явищ і суспільно-політичних конфліктів.*

Висновки. Отже, трансформація України чинить суперечливий вплив на соціальний інноваційний менеджмент, до позитивних моментів якого варто віднести такі: розвиток приватного й акціонерного інноваційного соціального менеджменту; свободу вибору діяльності, відчутні результати соціального інноваційного менеджменту по обслуговуванню соціальними послугами тощо. Щодо негативних моментів, то до них можна віднести такі, як істотне скорочення державного фінансування соціального менеджменту, спрямованого на забезпечення соціальних потреб основної маси населення, зменшення долі та погіршення якості державних соціальних проектів та наданих послуг, високі податки на здійснення інноваційної діяльності приватними соціальними менеджерами та ін. В умовах трансформації суспільство набуло характеру тремблінгової системи, яка на шляху до докорінної зміни слугує майданчиком для випробування дії автохтонних (внутрішніх) і аллохтонних (зовнішніх) факторів, когерентності, турбулентності та хаотичних коливань. У цих умовах змінюється й інноваційний соціальний менеджмент.

Список використаних джерел:

1. Державне управління у сфері безпеки соціально-еколого-економічних систем : монографія / С. М. Домбровська, В. В. Коврегін, А. Л. Помаза-Пономаренко, О. М. Колєнов. – Х. : НУЦЗУ, 2017. – 244 с.

2. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Л.І. Михайлова, О.І. Гуторов, С.Г. Турчіна, І.О. Шарко. – Вид. 2-ге, доп. – К. : Центр уч. літератури, 2015. – 234 с.

3. Петракова К. О. Теоретико-методологічний аналіз взаємозв'язку економіки і політики у державному управлінні : автореферат дис. ... за спец. 25.00.01 – теорія та історія держ. упр-ня / Катерина Олегівна Петракова. – Ін-тут підготовки кадрів держ. служби зайнятості, К., 2017. – 20 с.

4. Філософія : навч. посіб. / Л. В. Губерський ; за ред. І. Ф. Надольного. – Вид. 7-ме, стереотип. – К. : Вікар, 2008. – 534 с.

5. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

6. Суспільно-політичні настрої населення: липень 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/obschestvenno-politicheskie_nastroeniya_naseleniya_iyul_2018.html.

References:

1. Dombrovska, S.M., Kovregin, V.V., Pomaza-Ponomarenko, A.L. and Colenov, O.M. *The state administration in the sphere of security of social, ecological and economic systems [Dergavne upravlinnja u sferi bezpeky socialno-ekologo-ekonomichnyh system]*. Kharkiv: NUCPU, 2017. Print.

2. Myhajlova, L.I., Gutorov, O.I., Turchina, S.G. and Shako, I.O. *Innovation management [Innovacijnyj menedgment]*. Kyiv: Centr uchbovoi literetury, 2015. Print.

3. Petrakova, K.O. "Theoretical and methodological analysis of interdependence between economics and politics in public administration [Teorertyko-metodologichnyj analiz vzaemozvjazku ekonomiki i polityky u dergavnomu upravlinni]." Diss. Ukrainian State Employment Service Training Institute, 2017. Abstract. Print.

4. Guberns`kyj, L. and Nadol`nyj, I. *Philosophy [Filosofija]*. Kyiv: Vikar, 2008. Print.

5. Ukraine. *Verkhovna Rada of Ukraine*. Web. 05 Sep. 2018. < zakon.rada.gov.ua >.

6. *Public-political mood of the population: July 2018*. Web. 05 Sep. 2018. <http://ratinggroup.ua/research/ukraine/obschestvenno-politicheskie_nastroeniya_naseleniya_iyul_2018.html>.

DOI: 10.5281/zenodo.1492125

УДК 354: 378.11

Грень Л. М., к.пед.н., доц., ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Gren L., candidate of pedagogic sciences, leading scientific worker at Science Department on problems of state security at Training-scientific-production Centre at National University of Civil Defense of Ukraine, Kharkiv

НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА

NORMATIVE-LEGAL MECHANISM OF STATE MANAGEMENT OF VOCATIONAL (VOATION-AND-TECHNICAL) EDUCATION'S DEVELOPMENT: HISTORICAL RETROSPECTIVE

У статті наведено періодизацію розвитку професійної (професійно-